

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van de wederopbouwhoeve 'Kasteelhoeve' met omwald huis, stal- en schuurvleugel en Sint-Annakapel in Diksmuide (Beerst)

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Diksmuide, gegeven op 21 september 2020, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 8 oktober 2020, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op de opmerkingen van de zakelijkrechthouder, gegeven op 23 september 2020, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de wederopbouwhoeve 'Kasteelhoeve' met omwald huis, stal- en schuurvleugel en Sint-Annakapel aantoonde;

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 'Kasteelhoeve' met omwald huis, stal- en schuurvleugel en Sint-Annakapel van algemeen belang is omwille van de culturele, de historische, de archeologische, de architecturale en de artistieke waarde;

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 'Kasteelhoeve' met omwald huis, stal- en schuurvleugel en Sint-Annakapel als monument culturele waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De site van de 'Kasteelhoeve' was tijdens de Eerste Wereldoorlog dichtbij de frontlinie gelegen. Verwoesting en wederopbouw van de site herinneren blijvend aan het oorlogsgeweld. Na de oorlog werd, zowel in België als in Frankrijk, de verwoeste frontstreek opnieuw bewoond en in cultuur gebracht. De 'Kasteelhoeve', waarvan de stal- en schuurvleugel en het landhuis gefaseerd heropgebouwd werden, getuigt van de wil en de daadkracht van de bevolking om de verwoeste frontstreek opnieuw in cultuur te brengen. Het landhuis getuigt ook van het verlangen tijdens de wederopbouwperiode om vernietigde

monumentale gebouwen te herbouwen 'zoals ze voor de oorlog waren', maar dan in een geïdealiseerde vorm;

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 'Kasteelhoeve' met omweld huis, stal- en schuurvleugel en Sint-Annakapel als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De oorlogsgebeurtenissen van 1914-1918 zorgden voor een abrupte breuk in de geschiedenis van de 'Kasteelhoeve'. Loopgravenkaarten en luchtfoto's illustreren de geleidelijke vernietiging van de hoeve die aan het front, tussen twee Duitse stellingen, gelegen was. Betonnen bunkers en een hoge observatiepost maakten zelfs de nog rechtopstaande muren onbruikbaar bij de wederopbouw.

Hoewel het omwalde opperhof mogelijk teruggaat tot de late middeleeuwen, is er pas vanaf de 17de eeuw meer zekerheid. Rond 1640 was de "behuisde hofstede met huus van Playsance" in het bezit van de familie van plattelandsadel de Weynssone. De ommelopers uit het midden van de 17de eeuw verscherpen de contouren tot een opperhof- en neerhofs site met omwalling, boomgaarden en een dreef. De figuratieve kaart van 1742 toont de hoge status van het "Casteelgoed van Dheer Biesbrouck": naast het hooghuis onder leien zadeldak vormt de traptoren een volstrekt uniek gegeven op deze kaart. De volgende eeuwen bleef de status van dit landhuis weerklinken in namen zoals "Beerst Casteel" op de Ferrariskaart (1771-1778). In de wederopbouwperiode wilde men de architectuur van het vernietigde "kasteel der heeren van Beerst" of "kasteel Weynseune" herscheppen, zoals deze gedocumenteerd was in een foto van rond 1900. De imposante voutekamer en hooghuis onder leien zadeldaken op deze foto roepen het beeld van 1742 op.

Door de getrouwe wederopbouw van het landhuis op het opperhof behield de site een grote historische herkenbaarheid. Het herbouwen van een huis op een omweld opperhof vormt een uitzonderlijk gegeven voor de wederopbouwperiode. Bij dergelijke sites werd het huis immers veelal buiten de omwalling op het neerhof herbouwd of werd zelfs de volledige site verlaten met het oog op een betere inplanting van de hoeve. Bij de 'kasteelhoeve' in Beerst daarentegen kozen eigenaar, architecten en wederopbouwdiensten voor het beste van twee werelden: een efficiëntere hoeve uitbating op het neerhof (vanuit de landbouwnoden al in 1920-1921 herbouwd) in combinatie met de getrouwe wederopbouw van het landhuis op het opperhof (late wederopbouw in 1923-1925). De vooroorlogse geschiedenis van het landhuis vindt ook een materiële uiting in funderingen en oude bouwmaterialen die werden gerecupereerd. De Sint-Annakapel van 1930 bij de erftoegang – niet teruggaand op een vooroorlogse kapel – vormt het sluitstuk van de wederopbouw van de 'Kasteelhoeve';

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 'Kasteelhoeve' met omweld huis, stal- en schuurvleugel en Sint-Annakapel als monument archeologische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Dat het landhuis in situ heropgebouwd werd op het omwalde opperhof, vormt een uitzonderlijk gegeven. Deze structuur is als "site met walgracht" opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris. Ze gaat minimaal terug tot de 17de eeuw en mogelijk tot de late middeleeuwen. Historische kaarten tonen aan dat de rechthoekige vorm van het wooneiland en de omwalling, en de opening van de omwalling naar het neerhof toe nauwelijks wijzigden sinds de 18de eeuw. Bovendien werd het landhuis grotendeels op de vooroorlogse grondvesten heropgebouwd. Onderzoek van de funderingen en van de kelders met tongewelf - mogelijk teruggaand op de vooroorlogse constructie - kan de bouwgeschiedenis van het landhuis verduidelijken;

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 'Kasteelhoeve' met omweld huis, stal- en schuurvleugel en Sint-Annakapel als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De wederopbouw van de 'Kasteelhoeve' door twee verschillende architecten – op zich al een uitzonderlijk gegeven - resulteerde in een duidelijk andere architectuur van het landhuis en van de stal- en schuurvleugel. Gemeenschappelijk is wel de regionalistisch inspiratie van deze gebouwen. Samen vormen ze een zeldzaam en gaaf bewaard voorbeeld van wederopbouwarchitectuur in de voormalige Verwoeste Gewesten.

De Kortrijkse architect Richard Acke (1873-1934) herbouwde in 1923-1925 het na de oorlog als monument gerangschikte landhuis. Samen met een grote zorg voor volumewerking (haaks op elkaar gestelde vleugels), materiaalgebruik (gerecupereerd of naar oud model) en detaillering resulteerde het respecteren van de oude inplanting op het omwalde opperhof in een grote architecturale gelijkenis met het vooroorlogse landhuis. Zo roept de vrij gesloten zuidvleugel met hooghuis het oude gebouw op, en is de zijgevel van het hooghuis met tuitgevel en beluikte houten kruisvensters bijna identiek uitgewerkt als voor de oorlog. Ook de nutsvleugel met aan de buitenkant afleesbare bakoven verwijst naar de vooroorlogse karakteristieken. Toch zette Acke – kenmerkend voor de wederopbouwperiode - de regionalistische stijlkenmerken extra in de verf. Zo werden nu ook de daken van de nutsvleugel en van de toegevoegde dakvensters met leien gedekt en afgesloten met tuitgevels. Bovendien schuwde Acke - in de geest van de 19de-eeuwse restauratiepraktijk - het aanvullen van het architecturale concept niet. Zo kreeg de nieuw gecreëerde *hall* in de zuidvleugel een sierlijk tudorboogportaal. Ook de aansluitende nieuwe boogbrug met toegangspoort over de omwalling versterkte de kasteelallure. Naast twee stenen kruisvensters voorzag Acke de vensters van gestandaardiseerde houten ramen met kozijn. Dit door Acke voor de Dienst der Verwoeste Gewesten ontworpen raamtype was geïnspireerd door de landelijke architectuurtraditie.

Volgens Raphaël Verwilghen (1934) verenigde architect Richard Acke een regionalistische architectuurvisie met een moderne oplossingsgerichtheid. Als rode draad doorheen Acke's oeuvre met geografische klemtoon in Kortrijk - van het 'Vlaams huis' (1910-1913) over cinema 'De Gouden Lanteern' (1921) tot zijn villa's in nieuwe zakelijkheid (eind jaren 1920) - loopt de expressieve baksteenarchitectuur met een gearticuleerd gebruik van natuursteen. Het landhuis in Beerst neemt een uitzonderlijke plaats in binnen dit oeuvre: samen met het begijnhof van Diksmuide is het Acke's enige project van wederopbouw *à l'identique*. Ook deze bij uitstek regionalistische projecten, waarbij vernietigde baksteenarchitectuur werd herschapen, toont één van de aspecten van Acke's omgang met traditionele bouwmaterialen. De kwalificaties 'charmant, evenwichtig en sierlijk in materiaalgebruik' van het architectuurtijdschrift *L'Emulation* (1925) voor Acke's 'Gouden Lanteern' gelden ongetwijfeld ook voor dit landhuis, een minder bekend werk van Acke.

De Sint-Annakapel bij de erfoprit vormt net als de brug een toevoeging uit de wederopbouwperiode. De datering "1930" boven de deur plaatst de site van de 'Kasteelhoeve' op expliciete wijze in de tijd na de oorlog. Door de gele baksteenbouw boven een plint van Artesische zandsteen, het leien dak en de aandaken met vlechtingen sluit de kapel architecturaal sterk aan bij het landhuis. Ook het bakstenen hondenhok op het neerhof refereert met zijn tuitgevels aan de architectuur van het huis. Deze ijkpunten verwijzen bij de erftoegang en op het neerhof naar de architectuur van het landhuis.

De voor de oorlog in aparte gebouwen ondergebrachte hoevefuncties werden bij de wederopbouw samengebracht in de imposante stal- en schuurvleugel. Het ontwerp van de Brusselse architect Hippolyte Steels is representatief voor de trend bij de wederopbouw van hoeves om een regionalistisch geïnspireerde baksteenarchitectuur (korfbogige en rechthoekige muuropeningen onder strek, steunberen...) voor de buitenschil te combineren met het gebruik van beton voor het interieur. Het nieuwe gebouw werd grotendeels ingenomen door de op efficiëntie en hygiëne gerichte Hollandse koestal. Hierbij werden een centrale voedergang en twee zijdelingse mestgangen bediend vanuit de zijgevel. Hoewel dit staltype werd gepropageerd in het modelboek *Fermes-types et constructions rurales en West-Flandre* (1918) van Ronse en Raison, vormt de realisatie ervan en zeker de bewaring en leesbaarheid van een deel van de structuur een uitzonderlijk gegeven.

De uitzonderlijke omvang van de stal- en schuurvleugel wordt nog benadrukt door het immense zadeldak met wolfseinden en brede dakrand. Schuurpoorten, staldeuren en -vensters, laaddeuren, verluchtingsgleuven en steunberen zorgen voor een sterke ritmering van het gebouw, en maken de vroegere functies afleesbaar: het stallen van dieren, de opslag van landbouwgewassen op de zolders of in de aardappelkelder, de schuurdoornit en de dorsvloer. Ook hier werden standaarddeuren en -vensters van de Dienst der Verwoeste Gewesten geplaatst, die deels door Steels zelf ontworpen waren.

Bijzonder bij de site van de 'Kasteelhoeve' is ook de gaaf bewaarde, hoge ensemblewerking tussen de historische gebouwen onderling, en tussen deze gebouwen en hun omgeving. Deze

interactie wordt bevorderd door de gaaf bewaarde openheid van het neerhof en de huisweides. De lange erfoprit verbindt, ook visueel, de huisweides, het neerhof en het opperhof. De brug over de omwalling slaat dan weer letterlijk de brug tussen het hoger gelegen opperhof met landhuis en het neerhof met stal- en schuurvleugel. Uiteraard speelt de ensemblewerking zich ook af op en rond het opperhof (tussen het landhuis, de brug met toegangspoort en de omwalling met knotbomen), op het neerhof (tussen de stal- en schuurvleugel, het hondenhok en het erf) en rond de erfoprit (tussen de oprit, de huisweides, de bakstenen pijlers met hekken en de kapel);

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 'Kasteelhoeve' met omwald huis, stal- en schuurvleugel en Sint-Annakapel als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het architectuur- en het interieurontwerp van het landhuis vormen één concept, met als streefdoel het herscheppen van de uitstraling en de sfeer van het vernietigde gebouw. Dit resulteert in een hoge ensemblewerking tussen het exterieur en het interieur. In het gaaf bewaarde interieur is het onderscheid herkenbaar tussen de soberheid van de nutsvleugel en de hogere statuswaarde van de zuidvleugel met *hall* en hooghuis. De schouwen met brede schouwmantels en de vloer in een geel-zwart tegelpatroon – representatief voor boerenwoningen uit de wederopbouw – zijn bepalend voor de nutsvleugel. In de keuken neemt de donker geverniste, houten kwartslagtrap echter al de statigheid van de *hall* en het hooghuis aan. Net zoals bij het interieur van het 'Vlaams Huis' (1910-1913) in Kortrijk, met een gelijkende trap, werkte Richard Acke hiervoor samen met zijn broer, timmerman Victor Acke. Kenmerkend zijn onder meer de sierlijke trappaal met bolbekroning, de balusterleuningen en de houten paneelwand met glas in lood. In het uitzonderlijk waardevolle interieur van de zuidvleugel versterken de brede schouwen, de vloeren in rode Boomse tegels en de balkenzoldering de kasteelallure. De geprofileerde moerbalken met sierlijk houtsnijwerk werden gekopieerd van het vernietigde landhuis. De schouw met schouwbalk met houtsnijwerk in de vorm van een engel in de *hall* is gotisch uitgewerkt, deze in het hooghuis barok,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

de wederopbouwhoeve 'Kasteelhoeve' met omwald huis, stal- en schuurvleugel en Sint-Annakapel, Oostendestraat 87 in Diksmuide (Beerst), bekend ten kadaster: Diksmuide, 4de afdeling, sectie A, percelen 339A (deel), 337 F (deel), 354 B en openbaar domein.

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° culturele waarde;
- 2° historische waarde;
- 3° archeologische waarde;
- 4° architecturale waarde;
- 5° artistieke waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

De na de oorlogsverwoestingen heropgebouwde site bestaat uit: de hekpijlers en de Sint-Annakapel, de erfoprit en de aansluitende huisweides, het omwalde opperhof met het landhuis en de knotbomen, de brug met toegangspoort, de imposante stal- en schuurvleugel en het hondenhok op het neerhof. De stal- en schuurvleugel werden in 1920-1921 heropgebouwd met een nieuwe inplanting en vormgeving. Het landhuis werd in 1923-1925 naar vooroorlogs model op de oude grondvesten herbouwd. De kapel is 1930 gedateerd.

In overeenstemming met de beoogde kasteelallure zijn de gebouwen met een representatieve functie (landhuis, brug met toegangspoort, kapel en hekpijlers, maar ook het hondenhok op het neerhof) opgetrokken in deels gerecupereerde gele baksteen en verrijkt met elementen in Artesische zandsteen. Deze gebouwen zijn meestal ook gevat onder leien daken. Het landhuis en de brug met toegangspoort, en mogelijk ook de kapel, werden ontworpen door architect Richard Acke. Bij het interieur van het landhuis bestond er een belangrijke samenwerking tussen Richard Acke en zijn broer, timmerman Victor Acke. Ondanks de eenvoudiger materialen (rode wederopbouw baksteen en rode mechanische pannen) vormt de achterin gelegen stal- en schuurvleugel, door architect Hippolyte Steels ontworpen, een interessante en beeldbepalende constructie. Zowel bij de stal- en schuurvleugel als bij het landhuis werd gebruik gemaakt van standaarddeuren en -vensters van de Dienst der Verwoeste Gewesten.

De lange *erfoprit* heeft voor het grootste deel een recht tracé, maar neemt op het neerhof een bocht naar de onderbreking in de omwalling, die aan de westzijde toegang geeft tot het opperhof. Hierbij sluiten ten noorden en ten zuiden de huisweides aan. Deze zijn aan de straatzijde afgezet met een streekgebonden veekeringshaag. Midden deze laag geschoren haag markeren hekpijlers de toegang tot het erf. De vierkante geelbakstenen pijlers zijn afgedekt met een natuur- of simillistenen deksteen met bolbekroning. De ruimte tussen de pijlers is ingevuld met een donker geschilderd gietijzeren hek met twee vleugels. De zone tussen de straat en de hekpijlers en ook rondom de kapel is gekasseid.

De geelbakstenen Sint-Annakapel bij de erftoegang werd in 1930 gebouwd op rechthoekige plattegrond. De smalle blinde zijgevels verbinden de brede straatgevel met portaal en de blinde achtergevel. De plint is uitgewerkt in Artesische zandsteen. Het steile zadeldak is gedekt met natuurleien en sierlijke blauw geglazuurde keramische nokpannen. De puntgevels zijn uitgewerkt met aandaken en vlechtingen, en aan de straatzijde een witstenen topstuk met gesculpteerd kruis. De aandaken (bovenkanten bezet met leien) zetten aan op natuur- of simillistenen aanzetblokken. Aan de straatzijde dekken deze de steunberen af, aan de achterzijde de bakstenen schouderstukken. Het brede steekboogportaal is geflankeerd door brede, schuine en asymmetrische steunberen (steunbeer links versneden met een tweede deksteen). De bakstenen strek zet aan op natuur- of simillistenen blokken. De hoge natuurstenen dorpel vormt een lijn met de bovenkant van de plint. De rechthoekige houten deur is met drie brede smeedijzeren hengsels versierd. De onderkant van de geschilderde deur is horizontaal geleed. De twee vensters met glas in lood in de bovenkant zijn voorzien van horizontaal smeedijzeren traliewerk. Het houten boogveld boven de deur sluit aan bij het schrijnwerk en is voorzien van een sierlijk gesculpteerd monogram met zwart geschilderde letters "19 HMA 30". De sierlijke uitwerking van de deur getuigt van een vakmanschap, waarin de hand van timmerman Victor Acke kan vermoed worden. In het kapelinterieur is de keramische vloer in rode Boomse tegeltjes bewaard.

Het landhuis werd na de Eerste Wereldoorlog herbouwd op het omwalde opperhof. Het opperhof en de walgracht met bijna rechthoekige vorm gaan minstens terug tot de 17de eeuw, en mogelijk tot de late middeleeuwen. Het reliëf van het grotendeels onverharde opperhof loopt onregelmatig omhoog naar de muren van het landhuis. Trapjes van enkele treden in de stoepen rond het huis vangen het hoogteverschil bij de kelderverdieping en de brug op. Deze bakstenen stoepen zijn afgelijnd met natuurstenen boordstenen. De oevers zijn afgeboord met oude knotbomen van wilg en populier. De walgracht is gemiddeld 10 tot

15 m breed, met een brede halfronde zone ten zuidwesten. Aan de westzijde (naar de stal- en schuurvleugel toe) is de walgracht over ongeveer 12 m onderbroken voor een gekasseide toegang tot de kook- & bakplaats en de keuken. Deze onderbreking gaat minstens terug tot de 18de eeuw.

De geelbakstenen boogbrug met toegangspoort verbindt de huisweides en het neerhof met het opperhof met landhuis. De brede overwelling in de vorm van een steekboog is aan beide zijden afgeboord met een strek van Artesische zandsteen. De lage muurtjes (borstwering) van de brug reiken tot tegen het portaal van de *hall* en verlagen op de zuidelijke oever trapsgewijs naar de huisweides. Aan beide zijden vertonen deze muurtjes – afgedekt met een natuur- of simillistenen deksteen - een trechtervormige verbreding. Bij de overgang van water naar oever (oostzijde, portaalkant) is de hoek tussen de brug en deze verbreding versterkt met een schuine bakstenen muurdam. De bestrating van het brugdek bestaat mogelijk nog voor een deel uit baksteen. De geelbakstenen toegangspoort is afgedekt met een klein zadeldak (nok evenwijdig met de zuidvleugel van het landhuis) met dakoverstek op geschilderde houten modillons. De dakbedekking bestaat uit natuurleien en sierlijke blauw geglazuurde keramische nokpannen. Brede steunberen, haaks op de poortmuur gesteld, bepalen mede de sierlijke zijaanzichten van de brug en de poort. Centraal boven de bogen rijzen immers smalle puntgevels op. Boven het hoogste punt van de boog kraagt een liseen uit, die geflankeerd is door de schuinoplopende steunberen. Boven de liseen is het geveltopje telkens voorzien van een sierlijk muuranker. De rechthoekige poort is gevat onder een geschilderde houten latei en een kopse baksteenlaag. De geschilderde houten poort bestaat uit een opgeklampt kader met een geprofileerde beplanking en sierlijke, brede hengsels uit smeedijzer.

Het landhuis is heropgebouwd op de vooroorlogse grondvesten met T-vormige plattegrond. De zuidvleugel bestaat uit de *hall* (ten zuidwesten) en in het verlengde daarvan de hogere voutekamer (ten zuidoosten). Ten noorden van en haaks op de zuidvleugel (grotendeels ter hoogte van de voutekamer) sluit de lagere noordvleugel met kook- & bakplaats (ten noorden) en keuken (ten zuiden) aan. Het landhuis is opgetrokken in gele baksteenbouw in staand verband, deels gerecupereerd van het vooroorlogse gebouw. Van de verschillende baksteenformaten komt het formaat 21,5 x 10 (x 5) cm met verschillende diktes het meest voor. In de zijgevels van de zuidvleugel valt ook een groter formaat op: 26,5 x 12,5 x 6,5 cm. Profielbaksteen voor het accentueren van de muuropeningen, Artesische zandsteen voor de plint (en deels voor hoekstenen) en natuur- of simillisteen voor kruisvensters en kraag- en dekstenen dragen bij tot de sierlijkheid en de statigheid van het gebouw. Samen met de muurankers – soms met geometrisch siermotief – geleiden de geprofileerde kraagstenen (bij de dakvensters in profielbaksteen) en dito dekstenen de tuitgevels. De zadeldaken in blauwe natuurleien zijn afgelijnd met een dakoverstek op geschilderde houten modillons en sierlijke blauw geglazuurde keramische nokpannen.

Met uitzondering van twee stenen kruisvensters zijn de vensters ingevuld met geschilderde houten ramen met kozijn. De rechthoekige kruiskozijnen, bolkozijnen, enkelvoudige kozijnen, luiken en deuren (oorspronkelijk of hersteld naar oud model) beantwoorden aan standaardtypes die door architect Richard Acke ontwikkeld werden voor de Dienst der Verwoeste Gewesten. De meeste houten kozijnen - met uitzondering van de dakvensters en deze in de westgevel van de kook- & bakplaats en keuken - zijn van luiken voorzien. Bij de kruiskozijnen zijn enkel de benedenvakken beluikt. Bij niet bewaarde luiken wijzen gietijzeren luikduimen of luikvasthouders op de vroegere luiken. Kenmerkend voor ramen met kozijn steken de luikduimen in de zware kaders van het houtwerk. De in het metselwerk verankerde luikvasthouders zijn uitgewerkt met een scharnierende klem in de vorm van een mannetje met baret of met baard. De luiken hebben een geprofileerd opgeklampt kader met beplanking en sierlijke smeedijzeren hengsels. Anders dan in de zuidvleugel zijn de vensters in de noordvleugel verder onderverdeeld met kleine roedeverdeling.

De baksteenarchitectuur van het landhuis is gericht op uitgekende zichten. Het volumespel van hogere en lagere zadeldaken (hoofddaken, maar ook dakvensters), haaks op elkaar of in

elkaars verlengde, speelt daarbij een belangrijke rol. Het hoogste zadeldak is dit van de voutekamer, die daarmee verwijst naar het vooroorlogse 17de-eeuwse of vroeg 18de-eeuwse hooghuis. Ook de jaarsteen "1702" in de zijgevel van deze kamer verwijst naar dit vroegere volume. De zadeldaken worden geaccentueerd door tuitgevels met aandaken (bovenkanten bezet met leien), schouderstukken en vlechtingen, en door schoorstenen met uitkragende banden aan de bovenzijde. In de zuidelijke langsgevels (zuidvleugel met *hall* en voutekamer) versterkt de getrapte plaatsing van de muuropeningen, evenwijdig met de dakoverstekken, het volumespel. De hoogte van muuropeningen of boogvelden wordt *grosso modo* ook aangehouden in de meer opengewerkte zijgevels met tuitgevels.

De zuidvleugel met *hall* en hogere voutekamer is als meest representatieve vleugel het sierlijkst uitgewerkt. Een tuitgevel met vlechtingen en bekronende schoorsteen markeert de overgang van de *hall* naar de voutekamer onder hoger zadeldak. De aandaken van deze gevel lopen verder als lisenen op de schoorsteen. Houten gootlijsten (bakgoten) op geprofileerde modillons markeren in de zuidelijke langsgevels het hoogteverschil van de daken. De zuidelijke langsgevels hebben een meer gesloten kasteelallure. De muuropeningen – beperkt in aantal - zijn tudorboogvormig uitgewerkt of verdiept in tudorboognissen. Deze tudorbogen onder strek zijn afgelijnd in sierlijke profielbaksteen. In de zuidelijke langsgevel van de *hall* steekt links het portaal en rechts daarvan het hoger geplaatste kruisvenster, waarvan het boogveld bijna tot tegen de kroonlijst reikt. Het tudorboogportaal is ingevuld met een houten vleugelpoort met twee opgeklampte vleugels met geprofileerde beplanking. De dorpel van het portaal is uitgewerkt in rode baksteen. Sierlijke elementen zijn de gesculpteerde makelaar met geleding en topstuk, smeedijzeren hengsels en dito spijkers met sierlijke kop. Deze laatste bakenen in diverse motieven vijf horizontale banden af. Het kruisvenster (met daarin een geschilderd houten raam) is opgebouwd uit simili- of natuurstenen elementen: de vlak in het muurvlak geplaatste dorpel, het samengestelde kruis en de latei. Het tudorbogig boogveld is ingevuld in baksteen met twee getoogde ontlastingsbogen. In de iets langere zuidelijke langsgevel van de voutekamer is het centrale kruisvenster zijdelings geflankeerd door twee keldervensters. Het kruisvenster is vergelijkbaar met dit in de *hall*, maar de dorpel en het boogveld zetten hoger aan. Geschilderde houten 'ramen met kozijn' met metalen diefijzers en gelede roedeverdeling vullen de keldervensters in. Het bolkozijn links is verdiept in een korfboognis, het smalle kozijn rechts in een getoogde nis, telkens onder strek. De dorpels in Artesiche zandsteen sluiten aan bij de plint.

De westelijke zijgevel van de *hall* (tuitgevel met vlechtingen) is op de begane grond opengewerkt met een houten kruisvenster. Dit venster met beluikte benedenvakken is geplaatst op een bakstenen afzaat en verdiept in een tudorboognis in profielbaksteen. Ook in de zolder steekt een houten kruisvenster, geplaatst op een bakstenen afzaat en verdiept in een steekboognis. De deels bewaarde gietijzeren mannetjes in het metselwerk wijzen op de vroegere luiken. De oostelijke zijgevel van de voutekamer (tuitgevel met vlechtingen) is sterk opengewerkt. Het getoogde keldervenster onder strek en kopse laag is ingevuld met een geschilderd houten luik. De dorpel in Artesiche zandsteen sluit aan bij de plint. De overgang van de kelder naar de voutekamer wordt gemarkeerd door een natuur- of simillistenen geprofileerde waterlijst. De voutekamer is opengewerkt door twee vensters, de zolder door één. Deze houten kruiskozijnen met gietijzeren luikduimen in de benedenvakken zijn geplaatst op een bakstenen afzaat en verdiept in een getoogde nis onder strek. De luiken en de gietijzeren mannetjes van de benedenvakken zijn enkel bewaard bij de voutekamer. De luikduimen in het houtwerk van het zoldervenster duiden op beluikte benedenvakken (luiken eind 2019 gedemonteerd voor schilderwerken). Onder het tuitstuk trekt een sieranker met geometrisch motief de aandacht. Onder het zoldervenster is de natuur- of simillistenen jaarsteen met jaartal "1702" ingemetseld.

De noordelijke langsgevel van de *hall* (gericht naar de westelijke langsgevel van de noordvleugel) is uitgewerkt met een brede vensterpartij, bestaande uit twee houten kruiskozijnen met zware middenstijl. Twee opgeklampte luiken met geprofileerd kader en beplanking zijn bewaard voor de uiterste benedenvakken, rechts met 'mannetje' in de muur. Deze vensterpartij is gevat in een brede korfboognis. Per kruisvenster is het bakstenen

boogveld voorzien van een getoogde ontlastingsboog. Daarboven is de dakoverstek op modillons onderbroken door een breed dakvenster met tuitgevel en vlechtingen. Het houten bolkozijn in het dakvenster is geplaatst op een bakstenen afzaat en verdiept in een tudorboognis. De noordelijke langsgevel van de voutekamer gaat grotendeels schuil achter de aansluiting van de haakse noordvleugel. De smalle dakoverstek van de blinde buitenmuur rust op houten modillons.

De kook- & bakplaats en de keuken (haakse noordvleugel) zijn gevat onder hetzelfde zadeldak. De westelijke langsgevels zijn slechts opengewerkt door twee muuropeningen onder strek. Aan de deur van de kook- & bakplaats (links) is een klein houten kozijnvenster gekoppeld, aan de iets hogere deur van de keuken (rechts) een bolkozijn. De naar elkaar gerichte venstertjes met kleine roede-verdeling (hersteld naar oud model, geschilderd) zijn geplaatst op bakstenen afzaat. Twee dakvensters, telkens boven de vensters, onderbreken de licht geknikte dakoverstek op houten modillons. De houten bolkozijnen met kleine roede-verdeling (hersteld naar oud model) van de dakvensters zijn geplaatst op bakstenen afzaat en gevat onder strek. Bij de grotendeels blinde noordelijke zijgevel zetten de kraagstenen van de tuitgevel aan de oostzijde (links) hoger aan dan aan de westzijde (rechts). De oostelijke langsgevels vertonen een getrappt grondplan, omdat de kook- & bakplaats hier iets smaller is dan de keuken. In de oksel wijst de lage uitbuiking onder leien lessenaarsdakje op de vroegere bakoven. Onder meer de zwaardere geprofileerde houten kozijnen met dito toognagels wijzen op het oorspronkelijke houtwerk. Ook zijn de opgeklampte luiken met geprofileerd kader en beplanking bewaard. Links, in de oksel met de zuidvleugel, is de keuken opengewerkt door een hoog geplaatst vierkant venstertje op bakstenen afzaat en onder strek. Dit houten kozijn met kleine roede-verdeling is beluikt. Het grote venster rechts hiervan, geplaatst op bakstenen afzaat en verdiept in een steekboognis onder strek, is ingevuld met een houten kruiskozijn met kleine roede-verdeling en beluikte benedenvakken. Daarboven is het dakvenster (tuitgevel met vlechtingen) opengewerkt met een houten bolkozijn met kleine roede-verdeling op bakstenen afzaat en onder strek. In de kook- & bakplaats, rechts van de bakoven, zijn een houten kruisvenster - identiek aan dat van de keuken - en een klein rechthoekig kozijnvenstertje (bewaarde luikduimen in het houtwerk) met kleine roede-verdeling geplaatst op bakstenen afzaat en gevat onder strek. Door het getrapte grondplan komt de dakoverstek van de keuken iets lager dan deze van de kook- & bakplaats.

Vanaf de brug met toegangspoort verschaft het tudorboogportaal toegang tot de *hall* in de zuidvleugel. Ook aan de binnenzijde is de vleugeldeur met opgeklampt kader en ijzeren hang- en sluitwerk sierlijk uitgewerkt. In het sierlijk uitgewerkte interieur van de *hall* wordt de aandacht getrokken op de balkenzoldering met sierlijke moerbalk, de statige brede schouw en de keramische vloer van geschrant gelegde rode Boomse tegels. De geprofileerde moerbalk is aan beide zijden voorzien van een balkslof, eindigend op houtsnijwerk met een smal bladmotief. Verder bestaat de samengestelde zoldering uit kinderbalken, schouwtraving en plankenvloeren. De brede schouw, tegen de scheidingsmuur met de voutekamer, verwijst naar gotische schouwen. De schouwwangen zijn uitgewerkt in gele baksteen van groot formaat (27,5 x 13 x 6,5 cm) met productiesporen uit de wederopbouwperiode (parallele schraaplijnen in de lengte van de baksteen). De schouwmond is ingevuld met gesinterde Boomse klompjes. Op de uitkragende schouwwangen rusten geprofileerde houten consoles en de geprofileerde schouwbalk (donker gevernist) met drie gesculpteerde medaillons. Het centrale medaillon met buste van een engel die een schild vasthoudt, is geflankeerd door medaillons met bloemmotieven. De bepleisterde schouwboezem behoudt de breedte van de schouwbalk tot aan het plafond. Een houten trapje rechts van de schouw leidt naar de voutekamer. De sierlijke vormgeving van deze trap met trappaal, trapwang en trapleuning met balusters en ook de donker geverniste kleurstelling zijn dezelfde als bij de trap in de keuken. Een houten paneeldeur in een geprofileerde deuromlijsting (donker gevernist) geeft toegang tot de voutekamer. Ze is onderverdeeld in acht vierkante vakken, en bewaart het oorspronkelijke hang- en sluitwerk. Eenzelfde type deur geeft vanaf het bordes van de trap in de keuken toegang tot de voutekamer.

Ook de voutekamer heeft een sierlijk interieur: samengestelde balkenlagen met twee moerbalken, kinderbalken, schouwtraveleling en plankenvloeren, statige brede schouw en keramische vloer in rode Boomse tegels. De geprofileerde moerbalken hebben aan beide zijden balksloffen met sierlijk houtsnijwerk: een rozetmotief met suggestie van een draaiende bloem (schouwzijde) en een roostermotief (andere zijde). Rechts van de schouw is de zoldering onderbroken door de onderkant van de zoldertrap. De brede schouw (rug aan rug met de schouw in de *hall*) is uitgewerkt met barokke houten schouwwangen met voluten. Op de geprofileerde consoles rust de schouwbalk. Deze is centraal uitgewerkt met een rechthoekige lijst met houtsnijwerk: een banderol met daarrond vegetale motieven (donker governist). De schouwmond is ingevuld met gesinterde Boomse klompjes. De bepleisterde schouwboezem behoudt de breedte van de schouwbalk tot aan het plafond.

Gemeenschappelijke elementen in het interieur van kook- & bakplaats en keuken vormen de voor de wederopbouwperiode kenmerkende cementtegelvloer in een patroon van gele en zwarte tegels. De kozijnvensters in de oostelijke langsgevels bewaren het oorspronkelijke hang- en sluitwerk met houten klemslotjes. In de kook- & bakplaats vormt de brede schouw een beeldbepalend element. De bepleisterde schouwboezem loopt taps toe naar het plafond. Rechts van de schouw leidt een geschilderde houten deur naar de keuken. Deze brede opgeklampte deur - bekleed met geprofileerde planken en met ijzeren hang- en sluitwerk - is gevat in een geprofileerde omlijsting. Een gelijkaardige deur leidt vanuit de keuken naar de *hall*. In de keuken vormen de brede schouw (rug aan rug met deze in de kook- & bakplaats) en de trap beeldbepalende elementen. De schouwmond (met vooruitspringend muurvlak) en de schouwwangen met getrapte uitkraging zijn vormelijk oorspronkelijk. De bepleisterde schouwboezem loopt taps toe naar het plafond. Tegen de scheidingsmuur met de zuidvleugel is de imposante, donker governiste houten kwartslagtrap gebouwd. Via een bordes met plankenvloer leidt de trap naar de voutekamer, en verder naar de zolder. Onder meer de verbindingen met houten toognagels en het houtsnijwerk getuigen van een vakmanschap, waarin de hand van timmerman Victor Acke kan vermoed worden. De houten treden en stootborden zetten verder op de eerste trede in gesinterde baksteen. De sierlijk gesculpteerde hoofdtrappaal met afwisseling van vierkante en ronde stukken is bekroond met een bol. Daarnaast zijn er nog twee langere palen als verbinding tussen vloer-, plafond- en deels zolderniveau. Bij een verbreding of versmalling zijn ze uitgewerkt met een consolevormige profilering. De sierlijke leuning bestaat uit balusters en handgrepen, die sierlijk uitgewerkt zijn met gleuven. De trapwangen- of bomen zijn voorzien van een geometrisch motief van metalen spijkerkoppen. Het trapgat is onder de trapwangen afgezet met een houten wand met panelen (onderaan), een beglazing van in het lood gezet gehamerd glas (door roeden onderverdeeld in zes vierkanten, midden) en een geprofileerde beplanking (links van en boven het glas). Boven de paneeldeur met ijzeren hang- en sluitwerk (kelderdeur) in de korte zijde wordt de geprofileerde beplanking herhaald.

Een stenen trap leidt naar de kelders onder de voutekamer, toegankelijk via een opgeklampte deur met ijzeren hang- en sluitwerk. De kelders zijn overkluisd door twee bakstenen tongewelven (nok haaks op deze van de voutekamer) en gaan mogelijk terug op het landhuis uit de 17de of de vroege 18de eeuw. De gepleisterde gewelven zijn witgekalkt. In de wanden zijn de keldervensters uitgespaard met schuine dagkanten en vensterbanken. De vloer en de vensterbanken zijn gelegd in rode keramische Boomse tegels. In de oostelijke kelder is het kelderluik uitgespaard in de aanzet van het gewelf.

De zolders zijn voorzien van plankenvloeren. Een houten trapje met leuning verbindt de zolders boven de voutekamer en de noordvleugel. De kozijnvensters van het dakvenster boven de keuken (oostelijke langsgevel) en van de zolder boven de voutekamer bewaren het oorspronkelijke hang- en sluitwerk met houten klemslotje. De gordingenkappen rusten op driehoekspanten met kromstijlen, spantbalken en schoren. De verbindingen zijn verstevigd met houten toognagels.

Het bakstenen hondenhok is ingeplant op het neerhof. Door de tuitgevels met aandaken en vlechtingen verwijst het lage, rechthoekige gebouwtje architecturaal zowel naar het landhuis

als naar de kapel. Zoals bij het landhuis zijn de schouder- en topstukken afgedekt door geprofileerde natuur- of simillistenen dekstenen. Het getoogde deurtje is gevat onder strek.

Het neerhof wordt ten westen afgesloten door de imposante stal- en schuurvleugel van ongeveer 31 m op 12 m. Hiermee overschrijdt dit hoevegebouw ruim de doorsnee breedte van vooroorlogse stallen en ook van de meeste wederopbouwstallen. De typologie van de stal- en schuurvleugel van 1920-1921 is zowel voor de regionalistische vormgeving als voor de praktische uitwerking schatplichtig aan het modelboek *Fermes-types et constructions rurales en West-Flandre* (1918) van Ronse en Raison. De verzorgde baksteenarchitectuur met steunberen, rechthoekige muuropeningen onder strek en korfbogige schuurpoorten getuigt van een regionalistische vormgeving. Deze traditionele elementen worden evenwel gecombineerd met een moderne, meer op hygiëne gerichte (stal)inrichting en het gebruik van gewapend beton. Dit laatste is vooral het geval bij het interieur van de stallen, en in mindere mate ook bij de overdekte werkruimtes (exterieur).

De voornamelijk roodbakstenen stal- en schuurvleugel is, in overeenstemming met zijn afmetingen, gevat onder een imposant zadeldak (nok evenwijdig met de straat) met wolfseinden. Het verankerde metselwerk is opgetrokken boven een gecementeerde plint. De naar de straat (naar het oosten) gerichte langse erfgevel van twaalf traveeën (tien staltraveeën en twee bredere schuurtraveeën), gevat onder een wolfsdak in rode mechanische pannen, heeft een monumentale uitstraling. Wellicht omwille van praktische redenen (werken in het droge) kraagt de licht geknikte dakoverstek breed over ter hoogte van de langsgevels van de stallen. Deze overstekken rusten op houten modillons van bijna 1 m, die dan ook geschraagd worden door forse korbelen. Ter hoogte van de overdekte werkruimtes (uitgespaard in de hoeken van de zuidelijke zijgevel en de langsgevels) ontbreken deze korbelen echter. Bij de korfbogige schuurpoorten met aansluitende eindtraveeën rust de smalle dakoverstek enkel op de korte modillons. Het houtwerk van geprofileerde modillons en korbelen is groen geschilderd. Ter hoogte van de derde staltravee is de brede dakoverstek onderbroken door een dakvenster met puntgevel. De rechthoekige laaddeur met bovenlicht, met toegang tot de zolders, sluit aan bij de typologie van de staldeuren. Ter hoogte van de negende travee steekt een dakkapel onder sleepdak en zijkanten bekleed in rode keramische of kunsttichelen. Deze dakkapel is ingevuld met een groen geschilderd houten bolkozijn met kleine roedeverdeling.

De langsgevels zijn opengewerkt door rechthoekige muuropeningen en de korfbogige schuurpoorten. De overdekte werkruimtes in de erfgevel en de achtergevel zijn gekenmerkt door een brede rechthoekige muuropening onder betonnen latei. Daarachter is er een ruimte met verdiepte muren en een betonnen gewelf. Vanuit de linker of zuidelijke zijgevel zijn deze ruimtes ook toegankelijk via een smalle rechthoekige muuropening onder strek (lager dan de betonnen latei). De *erfgevel* telt zeven stalvensters en drie staldeuren. Bijkomend is er een staldeur in de overdekte werkruimte, gevat onder een betonnen latei. De overige stalvensters en -deuren zijn gevat onder een baksteenstrek. De stalvensters zijn geplaatst op een bakstenen afzaat. De grootte van de vensters geeft het type van stal aan: de grote vensters links geven de koestal aan, de kleinere rechts onder meer de paardenstal. Het groen- en witgeschilderde houtwerk is bewaard of hersteld naar oud model. De stalvensters hebben een gelede roedeverdeling, en bij de grote stalvensters bijkomend een middendorpel. De vensters beantwoorden gedeeltelijk aan standaardtypes die door Steels ontwikkeld werden voor de Dienst der Verwoeste Gewesten. De staldeuren bestaan uit een opgeklampt kader met beplanking en ijzeren hang- en sluitwerk, met daarboven een geleed bovenlicht. Bovenaan zijn de deuren voorzien van openklapbare luiken. Hiermee beantwoorden ze aan standaardtypes van de Dienst der Verwoeste Gewesten. In de achtergevel zijn de stalvensters en -deuren gevat onder een bakstenen strek en geplaatst op een dito afzaat. Het grotere venster rechts van de schuurpoort wijst op de vroegere voederkeuken.

De schuurpoorten zijn aan de buitenzijde korfbogig afgeboord. De groen geschilderde houten poorten bestaan uit twee naar binnen opendraaiende vleugels met opgeklampte kaders, beplanking en ijzeren hang- en sluitwerk. De schuurpoort in de erfgevel heeft een klinket in

de linker vleugel. In de traveeën rechts (erfgevel) en links (achtergevel) van de poorten zijn er verticale verluchtingsgleuven: drie tegen het maaiveld en twee onder de dakoverstek. In de blinde rechter zijgevel steken de verluchtingsgleuven onder het wolfseind. Aan de erfzijde is een smalle kasseistrook deels bewaard voor de schuurpoort en de travee rechts daarvan. Schuinoplopende steunberen markeren de baksteenarchitectuur. Twee steunberen bakenen telkens de uiterste traveeën van de langsgevels af: de zuidelijke travee met de overdekte werkruimtes en de noordelijke travee rechts van de schuurdoornit. Ook de uiteinden van de zuidelijke zijgevel worden gekenmerkt door steunberen, waardoor de steunberen haaks op elkaar gesteld zijn. Tegen de noordelijke zijgevel zijn nog aanzetten van de steunberen bewaard.

Het grootste deel van de stal- en schuurvleugel wordt ingenomen door de ruime, vroegere koestal met een overspanning van de ene (erfgevel) naar de andere langsgevel (achtergevel). Deze koestal beantwoordde aan het type van de Hollandse stal. Hierbij was de centrale voedergang aan beide zijden geflankeerd door de voederbakken en de staanplaatsen van de koeien, en ter hoogte van de langsgevels liep er telkens een mestgang. Door de breedte van de stal konden de koeien 'dwars' op de langs- of buitengevels gestald worden. De centrale voedergang en de zijdelingse mestgangen waren toegankelijk vanuit drie bewaarde staldeuren in de linker of zuidelijke zijgevel. De centrale staldeur in deze zijgevel gaf toegang tot de vroegere loofstal (bewaring van voedergewassen), die ingeklemd zit tussen de overdekte werkruimtes. Deze rechthoekige staldeur onder strek is op de geveluiteinden geflankeerd door de smalle toegangen tot de overdekte werkruimtes. In deze ruimtes is er telkens een staldeur in de smalle zijde (parallel met de zijgevel). De centrale staldeur stond via de loofstal in verbinding met de centrale voedergang, en de zijdelingse staldeuren gaven toegang tot de mestgangen. Deze structuur is nog herkenbaar in het interieur, waar de overspanning met betonnen gewelven over de volledige breedte van het gebouw bewaard is. De gewelven worden ondersteund door haaks op elkaar gestelde betonnen balken. Bij de kruisingen rusten deze balken op betonnen pijlers, en zijn ze voorzien van korte, schuine consoles. De positie van de pijlers geeft de centrale voedergang en de vroegere staanplaatsen van de koeien aan. In het gevelveld van de zuidelijke zijgevel steekt onder het wolfseind een rechthoekig laadvenster en een venster onder strek.

De schuurpoorten geven toegang tot de poortdoornit en de dorsvloer. Ze zijn aan de binnenkant gevat onder een betonnen latei. Rechts of ten noorden van de poortdoornit bevindt zich de rechthoekige aardappelkelder met gecementeerde muren, betonnen plafond en kenmerkende verluchtiggleuven. De stenen keldertrap is gevat in een vooruitspringende bakstenen constructie met betonnen plafond en houten rechthoekige deur met opgeklampt kader, beplanking en ijzeren hang- en sluitwerk. Links of ten zuiden scheidt een witgekalkte bakstenen muur (grotendeels eindigend ter hoogte van de zolders) de poortdoornit af van de stallen. In deze muur leidt een rechthoekige deuropening onder betonnen latei naar de vroegere stallen (houten deur gelijkaardig als deze van kelder). Rechts van de poortdoornit – boven de kelder – verbindt een houten ankerbalk beide langsgevels. Deze balk steunt via forse houten stijlen op de keldertoegang. De gebinten van de imposante houten gordingenkap zetten aan vanaf de borstweringen van de muren. Iets lager zijn ze bijkomend met schuine stijlen en blokkelen met de muren verbonden of verankerd. Boven de gewelven van de stallen vertrekken de stijlen vanaf de gecementeerde zoldervloer, boven de kelder vanaf de ankerbalk. De spantbenen van de gebinten zijn verstevigd met makelaar, trekbalk en schoren. De makelaar is telkens met de nokbalk verbonden door korbelen. De trekbalken en de blokkelen zijn samengesteld uit twee, met ijzeren bouten vergaarde balken. Ter hoogte van de wolfseinden zijn de eindgebinten extra vernuftig uitgewerkt. Vanaf de verbinding van makelaar en trekbalk vertrekken drie trekbalken naar de bakstenen borstwering aan de onderkant van het wolfseind. De middelste balk loopt naar het midden van deze muur, de twee andere balken lopen diagonaal naar de overgang van wolfseind naar zadeldak.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedelementen en -kenmerken die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. De hoevegebouwen bewaren tot op vandaag grotendeels hun oorspronkelijke woon- (huis) en landbouwfunctie. Deze functies kunnen ongewijzigd verdergezet worden. Ook de huidige invulling van de landbouwfunctie met hoevewinkel en opslag in de voormalige stal- en schuurvleugel vormen daarbij geen probleem. Nieuwe functies mogen de draagkracht van de gebouwen niet overschrijden. Bij onderhoud, eventuele restauratie of herbestemming dient rekening gehouden te worden met de erfgoedelementen en -kenmerken van de volledige site;
- 2° de architectuur, de typologie, de volumewerking en de vormtaal van de hekpijlers, de kapel, het landhuis, de brug met toegangspoort, de schuur- en stalvleugel en het hondenhok dienen herkenbaar en leesbaar te blijven. Hetzelfde geldt voor de typologie en de aanleg van de huisweides, de erfoprit, het omwalde opperhof en het neerhof;
- 3° het kenmerkende verzorgde metselwerk uit de wederopbouwperiode bestaat overwegend uit baksteen, maar ook uit Artesische zandsteen en natuur- of simillisteen. Het gebruik en hergebruik van een gelijkaardig type baksteen, natuursteen of simillisteen en de inzet van vakmanschap zijn van groot belang bij het onderhoud of de restauratie van het metselwerk. Ook een correct (aanvullend) voegwerk, bij voorkeur een kalkmortel of een lichte bastaadmortel, is van belang;
- 4° de bakstenen stoepen rondom het landhuis kunnen hersteld of heraangelegd worden in een gelijkaardig type baksteen of kleiklinkers. De boordstenen in natuursteen dienen hierbij hergebruikt te worden;
- 5° kenmerkend voor het landhuis, de toegangspoort en de kapel zijn de leien bedaking en keramische blauw geglazuurde nokpannen, voor de schuur- en stalvleugel de rode keramische pannen. Het gebruik en hergebruik van een gelijkaardig type dakbedekking en de inzet van vakmanschap zijn van groot belang bij het onderhoud of de restauratie van de daken;
- 6° het geschilderde houtwerk van deuren, vensters, luiken, laaddeuren, poorten en dakoverstek is grotendeels bewaard. Bij verdwenen oorspronkelijk houtwerk kan geopteerd worden voor een historisch herstel. Het nog bewaarde houtwerk, fotomateriaal en het ontwerp uit de wederopbouwperiode vormen hierbij het uitgangspunt. Kleurenonderzoek op bewaarde elementen verdient aanbeveling om de oorspronkelijke kleurstelling aan te tonen. Deze kan de basis vormen voor het (her)schilderen van het bewaarde en het gereconstrueerde houtwerk. Na een grondige evaluatie van de toestand van het bewaarde houtwerk is het ook mogelijk om dit te vervangen naar historisch model;
- 7° ook voor de interieurs is de doelstelling van de bescherming het behoud van de erfgoedelementen en -kenmerken die de basis vormen voor de erfgoedwaarden;
- 8° in de noordvleugel hebben de latere aanpassing van schouwmond, -wangen en -balk de erfgoedwaarde van de schouwen verminderd. Deze elementen kunnen eventueel gereconstrueerd worden. Fotomateriaal en het ontwerp uit de wederopbouwperiode vormen hierbij het uitgangspunt. Latere aanpassingen hebben de erfgoedwaarde van de bakoven (interieur) teniet gedaan. Het behoud ervan in het interieur is dan ook niet noodzakelijk. De uitbuiking van de bakoven in de buitenmuur is opgenomen in de erfgoedelementen en -kenmerken en dient behouden te blijven;
- 9° ook voor het omwalde opperhof is de doelstelling van de bescherming het behoud van de erfgoedelementen en -kenmerken die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. Voor de walgracht veronderstelt dit een aangepast onderhoud om verdroging en afkalving van de oevers tegen te gaan. Ook het ontslibben van de walgracht is een mogelijke beheersmaatregel om het behoud ervan te garanderen;
- 10° de knotbomen aan de oevers van de walgracht dienen behouden te blijven en regelmatig geknot. Afgestorven exemplaren worden vervangen door streekgebonden knotbomen. Na afsterven van de stambasis wordt voorzien in een gelijktijdige vervanging door een nieuwe aanplant;
- 11° ook voor het neerhof, de erfoprit en de huisweides is de doelstelling van de bescherming het behoud van de erfgoedelementen en -kenmerken die de basis vormen voor de

erfgoedwaarden. Bij een eventuele restauratie van het hondenhok kan dit ook elders op het neerhof herbouwd worden. De hekpijlers bij de erfoprit kunnen geherwaardeerd worden door het terugplaatsen van het tweede ijzeren hek;

- 12° bij een eventuele herinrichting van het neerhof, de huisweides en het opperhof dient een sterke vertuining vermeden te worden. Een landelijke aanleg met respect voor het open karakter is aanbevolen. Bij de aanplant van veekeringshagen en (knot)bomen wordt gekozen voor streekgebonden soorten zoals meidoorn, zwarte els, schietwilg en okkernoot. In de huisweides behoort ook de aanplant van een streekgebonden hoogstamboomgaard met fruitrassen van appel, peer, pruim en kers tot de mogelijkheden. De aanplant van opgaande bomen dicht bij de gebouwen is niet wenselijk. De veekeringshaag van de huisweides (straatzijde) dient regelmatig geschoren te worden. Na afsterven wordt voorzien in een gelijktijdige vervanging door een nieuwe aanplant met dezelfde soort of met een andere streekgebonden soort. Hierbij kan deze haag eventueel 1 m naar de gebouwen toe opgeschoven worden;
- 13° voor het opperhof, de omwalling en een zone rond de omwalling dienen grondwerken door afgraving of ophoging maximaal vermeden te worden. De zone rond de omwalling is bepaald op 6 m, met uitzondering van de zuidwestzijde waar ze zich beperkt tot 4 m (tot aan de bocht van de erfoprit). Bij eventueel noodzakelijke grondwerken die impact hebben op het historisch microreliëf en de vooroorlogse grondvesten dient met het oog op het vrijwaren en registreren van archeologische sporen een voorafgaand archeologisch onderzoek te gebeuren.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren. Specifiek voor houtig erfgoed betekent dit de fysische toestand van de knotbomen en de haag en hun standplaats regelmatig controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen. Specifiek voor houtig erfgoed heeft dit zowel betrekking op de beplanting als op de standplaats ervan;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen (uitgezonderd recente garage en houten stalletje);
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting (uitgezonderd recente garage en houten stalletje);
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan daken en buitenmuren van constructies (uitgezonderd recente garage en houten stalletje):
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van

publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;

- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
- a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
 - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van verhardingen, wegen, paden en groenaanleg;
 - d) het rooien, vellen, beschadigen en/of vervangen van bomen en struiken, en elke handeling die een wijziging van de standplaats en groevorm van de bomen en de struiken, tot gevolg kan hebben;
 - e) het aanleggen of wijzigen van verharding of het uitbreiden van bestaande verhardingen;
 - f) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
 - g) het wijzigen van het (micro)reliëf;
 - h) graafwerken in functie van het bouwen, verbouwen of heropbouwen van constructies;
 - i) het plaatsen van ondergrondse leidingen;
 - j) enkel voor de huisweides: het plaggen en scheuren van grasland;
- 6° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur (uitgezonderd recente garage en houten stalletje):
- a) het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
 - b) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
 - c) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
 - d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, gewelven, vloeren, trappen, binnenschrijnwerken, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, lambrisering, beslag, hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
 - e) het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontleisteren van bepleisterde elementen;
 - f) het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel,

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE